

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XV.

V Ljubljani 10. listopada 1862.

List 32.

Preljubljenimu Jezusu

nar večimu dobrotniku.

(Pripravna tudi za slavni god presv. Rešnjega Telesa.)

Slavo Tebi, Jezus mili,
Rešenik, Zveličar naš!

Kar so vekov veki se pričeli,
Večno čast in hvalo so Ti peli
Kori angelski.

Oj, dovoli Jezus naš premili,
Naj mi dans bi serčno Te slavili:
Sveti, sveti, sveti si,
Jezus, naš Zveličar Ti!

Slava Tebi, Jezus mili,
Rešenik, Zveličar naš!

So ob rojstvu Tvojem prepevali
Ti v višavah, v hlevcu čast dajali
Kori angelski.

Oj, dovoli, Jezus i. t. d.

Slava Tebi, Jezus mili,
Rešenik, Zveličar naš!

Na življenja stezah Te spremili,
Tudi v žalosti so Te krepčali
Kori angelski.

Oj, dovoli, Jezus i. t. d.

Slava Tebi, Jezus mili,
Rešenik, Zveličar naš!

Ko darval na križu si življenje
Tvoje objok'vali so terpljenje
Kori angelski.

Oj, dovoli, Jezus i. t. d.

Slava Tebi, Jezus mili,
Rešenik, Zveličar naš!

O vstajenji Tvojem radovali,
Veličastno so Te obdajali
Kori angelski.

Oj, dovoli, Jezus i. t. d.

Slava Tebi, Jezus mili,
Rešenik, Zveličar naš!

Ko si vernil v rajske se višave,
So spremili v večne Te blišave
Kori angelski.

Oj, dovoli Jezus i. t. d.

Slava Tebi, Jezus mili,
Rešenik, Zveličar naš!

V svetem Zakramentu si med nami,
Te časte s povzdignjenim' rokami
Kori angelski.

Oj, dovoli Jezus i. t. d.

Slava Tebi, Jezus mili,
Rešenik, Zveličar naš!

Daj, da k smert' Te bomo vredno vžili,
In nas bodo v večnost kdaj spremili
Kori angelski.

Oj, dovoli Jezus i. t. d.

Rodoljub Podratitovski.

Beseda

v slavni spomin na slovstvene zasluge pokojnega kneza in škofa Lavantinskega

Antona Martina Slomškega.

(Govoril gosp. Francišk Kosar, špiritval v Marburškem semenišu, o shodu Marburške čitavnice 26. oktobra 1862.)

Z veseljem sem vselej stopil v Vašo slavno družbo, častiti gospodje! in Vaši domorodni pomenki in Vaše pesmice mile so bile vselej po poklicnih trudih mojemu sercu sladko počivališče; ali dnes, ko sem se bližal dvorani, so prevzemali občutki serce moje, katerih britkost se popisati ne dá, in kateri mi zdaj, ko na leci stojim in Vaš zbor pregledujem, besedo na jeziku zadušujejo. Sicer se Vas je zbralo obilno, tako da še nikdar ne toliko, in vender se zdi meni in gotovo tudi Vam, kakor da bi bila prazna vsa dvorana in v njej tihota in otožnost mertvaška. Gledam — in gledam; ali enega pogrešam med Vami, kterege prihod smo pri vsaki besedi s hrepenečim srcem pričakovali, nad kterege pričujočnostjo smo se po otroško razveseljevali, čigar besede smo kakor zlate zerna v globočini serca shranjevali in pri čigar rodoljubji smo se kakor pri žarkih poldnevnega solca tako prijazno ogrevali. Tega enega pogrešamo, in zdi se nam, kakor da bi bila čitavnica naša postala vdova samica. Kdo je te mož, častiti gospodje! kterege beseda je imela toliko moč čez naše serca? — kdo je mož, čigar zgubo tako britko obžaluje naša čitavnica? — kdo je mož, čigar ime je tako daleč slovelo, da žalostni glasi podravskega bregov odmevajo na bregih jadranskih, in da žalovanje Pohorja jek dobiva od snežnikov Triglavskih? Te mož preslavni so Anton Martin Slomšek, zdaj v Bogu počivajoči knez in vladika Lavantinski, mešnik po sercu Božjem, pisatelj Slovincov naj glasovitiši, rodoljub naj iskrenjši, ud, dobrotnik in posebni podpornik naše čitavnice, zvezda naj svetlejša na obnebji slovenskem, ktera je nad 30 let svetila nad Slovenci, spijoče budila, zbujene dvigala, vstale napotovala, napotne vodila, vojene vladala, mlačne ogrevala in ogrete naduševala. Oj, in ta žarna zvezda je ugasnila, prezgodaj se uternila ter utonila v temni gomili prezanega groba! Toda ne tako, dragi moji! Ta zvezda ni ne ugasnila, ta zvezda se ni uternila, ta zvezda ni utonila; temoč Oče luči — tako zaupamo — jo je dvignil z obnebja zemeljskega ter jo pripel na strop nebeški, da še prijetniši sveti v družbi njegovih izvoljenih po besedah sv. pisma: „Qui erudunt multos ad justitiam, fulgebunt sicut stelle in perpetuas æternitates.“ Kteri jih veliko podučujejo k pravici, se bodo

svetili kakor zvezde vse večne čase. Te besede hla-
dijo rano našega serca, ker nam veselo upati velje-
vajo, da so se preselili naš ljubljeni knez in vladika
v bolji domovino, kjer jim je dano počivati od svojih
trudov in težav, kamor jih natolcevanje, čertenje in
preganjanje nasledovati ne more, kjer ni nobene raz-
pertije med narodi, temuč, kjer vlada večna pravica,
in vsi narodi le en jezik govorijo, in ta je — jezik
ljubezni, in da imamo zdej Slovenci novega in
zgovornega priprošnjaka pri Bogu, kar postati so še
v oporoki nam slovesno obljubili, ako jim Bog usmi-
ljenje skaže.

Vendar ne bilo bi ne prav ne lepo, ako bi hotla
naša čitavnica od njih grobne gomile slovo vzeti,
preden je spominek dolžne hvaležnosti na njo posta-
vila; in ravno to dolžnost opraviti, smo se dncs tako
obilno tukaj zbrali, in meni je prelepa naloga izročena,
pokojnemu vladiku v slavni spomni besedo govoriti.
Zahvalim se Vam, častiti gospodje odborniki! za to
čas, da ste mene za dncsno besedo govornika iz-
volili. Zakaj akoravno sem dobro prepričan, da bi bil
vsak zmed Vas to nalogo popolnisi doveršil, kakor
jo jez doveršiti zamorem, se mi vendar zdi, da ste
prav izvolili. Ako namreč rad dovolim, da ste Vi po-
kojnega vladika bolj ljubili, kakor jaz, — zakaj kdo
je zamogel serce tako dobro zadosti ljubiti in spo-
štovati? — vendar v eni reči ne morem ne enemu
zmed Vas prednosti prepustiti, namreč v tem, da bi
bil kdo zmed Vas pokojnemu knezu več hvaležnost
dolžin, kakor jaz, ki sem skoz vse leta svojega du-
hovskega stana v dneih zalostnih in veselih toliko do-
kazov Njih očetovske dobrotljivosti in ljubezni pre-
jemal. In ravno zato me Vaše častno povabilo toliko
tolazi in veseli, ker mi ob enem priložnost daje, mali
darček osebne sinovske hvaležnosti na gomilo svojega
Očeta položiti; bil sem namreč med prvimi, ktere je
Njih škofvska roka mešnike posvetila.

Ne bom pa govoril od Njih zaslug cerkvenih, nje
slaviti smo slišali, ko smo s solznimi očmi okoli Njih
mertvaškega odra stali; ne bom govoril od Njih vi-
sokih krepost kersanskih, nje natančniši popisati so
si prihranile „Drobtinice“ prihodnjega leta, temuč,
poklicu in nalogi naše čitavnice zvest, bom govoril
le od Njih neprecenljivih zaslug o slov-
stvu slovenskem.

Rojeni so bili Anton Martin na prijaznem
griču Ponkavske fare, ki se Slom imenuje, in od
kodar se tudi njih priimek Slomšek izpeljuje. Njih
starši so bili pobožni in tudi premožni kmetovski ljudje,
njih oče ob enem usnjarsk rokodelc, zato so večkrat
rekli, da jih je mati na slamo povila. Dojila jih je
pa mati ne kar z mlekom maternem, ampak tudi z
mlekom naj nježnešega rodoljubja in iz nje pesmic
preblagih, iz nje povestic premitih so duhteli v Njih
serce prvi občutki ljubezni do naroda, in vdeležljive
skerblijivosti za vse, kar njegovo življenje zadeva.
Zato so tolikokrat in tako nadušeno od svoje ljube
matere in od njenih pesmic in povestic govorili. Ker
je bila Njih glava tako prebrisana, so jih za šole
odločili in v Celje poslali. Večkrat so pravili, da
jim je prizadevalo učenje nemškega jezika prvi čas
mnoge težave, ali s svojo bistroumnostjo so v kratkem
vse premagali, ter bili v vseh šolah vedno eden med
prvimi. Vam morebiti je še neznan, kdo je prvi
v mladem dijaku zbudil iskrico rodoljubja. Bil je,
kakor so sami večkrat hvaležno pravili, gimnazialni
učitelj Zupančič, mož ves pošten, pravičen in po-
božen, resnično vnet za dostojno kersansko izrejo in
omiko mladeži, kteri je že takrat, ko idea narodnosti
evropejskih narodov se še ni bila zbudila, z bistrim

očesom previdil, da vsakemu izobraženemu člove-
ku je potrebna omika in olika v narodnem zmislu
in jeziku. Zato je večkrat dijakom nalogo dal, za
domačo vajo izdelovati razne sestavke v sloven-
skem jeziku. Ko so se Anton Martin prvokrat s
peresom poskusili v slovenskem jeziku, jim je ta reč
tako izvrstno iztekla, da jih je učitelj očitno v šoli
pohvalil. Drugokrat, ko se je god nekega učitelja
bližal, je Zupančič, kakor učitelj lepoznanstva, tri
učence odbral, da naj eden v gerskem, drugi v latin-
skem, tretji v nemškem jeziku pesem za god učiteljev
zloži. Močno je zbolelo pokojnega kneza, da tudi
oni te častite naloge prejeli niso. Pa kaj storijo?
Ker jim je že enkrat v slovenšini tako dobro izteklo,
se vsedejo in slovensko pesmico za god učitelja
zložijo. Ko so že uni trije svoje pesmi izglasevali,
prosijo, da bi bilo tudi njim še dovoljeno govoriti.
Vse se čudi, ko jim tako gladko, krepko in lepoglasno
slovenska beseda teče, učitelj Zupančič pa z veselim
osupnjenjem pristavi in reče, da njemu se zdi, da
imajo zmožnost, v slovenskem jeziku s časom še kaj
večega storiti, naj se tedaj s posebno marljivostjo
slovensine lotijo. Toliko besed je bilo zadosti, na-
rodno zavest v nadpolnem dijaku zbuditi, in mu
ljubezen do slovenskega slovstva za celo življenje
vdihniti. Mi pa se iz tega učimo, koliko zamore učitelj
pri učencih, kteri si ve ljubezen in veljavo pri njih
zaslužiti, kteri je pravičen na vse strani in samostalen
v prepričanju svojem, ter se ne uklanja minljivim me-
nitvam časa in oseb, ktere vetrice pripiha in zopet
odpiha, temuč čvrsto koraka po stezi naprej, ktero
spozna pred Bogom za edino pravično in dostojno v
blagor sebi izročene mladeži. Daj nam Bog takih
učiteljskih značjev veliko! (Dal. nasled.)

Lažnjivi preroki.

Vse motive in lažnjive učnike vsih časov in
krajev imenuje Jezus ¹⁾ „lažnjive preroke, zgrab-
ljive volkove, in krive Kristuse.“ Sv. Pavel
jih kliče ²⁾: „Lažnjive aposteljne in goljufne
delavce,“ sveti Peter ³⁾ pa: „Lažnjive uči-
telje, ki bodo nauke pogubljenja zasaje-
vali, in tajili Gospoda ki jih je odkupil.“
Sv. Janez ⁴⁾ jih zove „antekriste in zapeljivce.
In sv. Gregorij ⁵⁾ jih imenuje zato ⁶⁾ ker božjo
besedo kazé, prešestnike, njih zmote pa pankerte.

De bodo ob vsih, posebno pa o poslednjih časih
prekanjeni učniki zmotnjav prišli, je Jezus sam na-
povedal, ker pri sv. Mat. ⁷⁾ pravi: „Krivi kri-
stusi in lažnjivi preroki bodo vstali, in bodo
(na videz in goljufjo) velike znamnja in čudeže
delali, tako de bi bili zapeljani tudi izvo-
ljeni, ako bi bilo mogoče. Glejte, jaz sim
vam to naprej povedal, tedaj ako vam po-
rekó: „Glejte v pušavi je, ne hodite venkaj,
glejte v hramu je, nikar ne verjemite.“ Je-
zus je pred njimi tudi s pastirsko skerbjo svaril
ker pravi ⁸⁾: „Varujte se lažnjivih prerokov,
kteri k vam pridejo v ovčjih oblačilih, zno-
traj so pa zgrabljivi volkovi.“ — Preroki sta-
riga zakona so bili od Boga poslani za pridigarje in
učenike ljudstva, ⁹⁾ in le-te prave učenike in namest-
nike Božje spoštovati in ubogati je bilo zapovedano ¹⁰⁾.
Lažnjivi preroki so tedaj tisti, kteri niso od Boga
poslani in poklicani, kakor je bil Aron ¹¹⁾, temuč se

¹⁾ Mat. 7. 15. 24. 24. ²⁾ 2. Kor. 11. 13. ³⁾ II. 2. 1. ⁴⁾ I.
2. 18. in II. 7. ⁵⁾ I. 16. Mart. c. 25. ⁶⁾ 2. Kor. 2. 17. ⁷⁾ 24.
24—26. ⁸⁾ Mat. 7. 15—16. ⁹⁾ 1. Kralj. 12. 23; Iz. 58. 1. ¹⁰⁾ Sir.
7. 31. ... ¹¹⁾ Hebr. 5. 4.

sami zvijačno in silama za učitelje vrivajo, kakor je Jezus farizejem rekel ¹²⁾: „Resnično, resnično, vam povém: kateri ne gre skozi duri v ovčji hlev, ampak od drugod noter lazi, je tat in razbojnik, kateri pa skozi duri noter hodi, je pastir ovac.... Jaz sim duri ovac.... Kdor po meni noter pojde, bo zveličavno ven in noter hodil in paso (blagoslov od zgorej) našel. Vsi pa, kolikor jih je (brez mene ali ne po meni) prišlo, so tatje in razbojniki. Tat ne pride razun de krade, kolje, pokončuje, in volk, de ovce popade, razpodi“ in davi. Z eno besedo: kateri niso z dobrim pastirjem ¹³⁾ Jezusam, so zoper njega ¹⁴⁾, so tatje in grabljivi volkovi. — Lažnjivi preroki so, kateri pobožnost in krepost grajajo, nasproti pa prederznost in razuzdanost zagovarjajo, zasmehujejo pametne, in pravijo de ni nič hudiga, zahajati v razuzdane razveseljevanja, nevarne kratkočase, zanikarne družine in tovaršije. — Lažnjivi preroki so, kateri zoper resnice sv. vere govore ali pišejo, Božjo besedo, Božje namestnike zaničujejo in ljudi od Božje službe odvrtačajo, zmote trosijo itd.; vsi taki niso vodivci, ampak so zapeljivci ljudstva, ako jih poslušajo. Pred vsimi takimi svari Jezus, ki pravi: „Varujte se lažnjivih prerokov!“

Kdo pa naj se varuje teh lažnjivih prerokov ali dušomorivcov? — Vsi naj se jih varujejo, pastirji in ovce. Pastirji, katerim je nad izročeno čedo marljivo čuti ¹⁵⁾, naj se jih tako varujejo, de se ne le sami njih zmotam in domišljijam, ne uklanjajo, temuč de tudi k njih početjem in napakam ne molčijo, ampak naj svoj pastirski glas povzdignejo: „Zgrabljivi volkovi hodijo okrog, varujte se jih!“ — Ljudstvo naj se pa lažnjivih prerokov tako varuje, de naj jih nikar ne poslušajo, naj se nikar z njimi ne peča, naj jih nikar ne uboga, — če tudi v ovčjih oblačilih k njim pridejo.

V ovčjih oblačilih pa zato hodijo, ker dobro vedo, de zgrabljivih volkov se ovce bojé in pred njimi beže, pastirji krik zaženo in jih spodé; zato se pa pred ovcami semijo, to je, lažnjivi preroki se hlinijo in šopirijo, kakor de bi bili prav dobri, častni, pravični in dobromisleči ljudje, ki ljudstvu dobro hočejo, se za njegove pravice, za njegov blagor poganjajo, ga preseg oblastnikov in duhovšine varujejo in pravnost, krepostnost in ljudoljubnost vedno na jeziku imajo, pod katerimi svoje človekomorivne naklepe prikrivajo. — Lažnjivi preroki v ovčjih oblačilih so, kateri vam sicer prav lepo govore, sami pa ne Božjih ne cerkvenih zapoved ne spolnujejo, praznikov ne praznujejo, spovedi in obhajila ne opravljajo, se vsemu temu posmehujejo, in so polni žolca zoper vse Božje: papeže, škofe in mašnike nevednosti, neumnosti, zatiravstva in nepoterpežljivosti (intoleracije) dolžijo ter neko kersanstvo brez papeža, škofov in mašnikov hočejo....

Lažnjivi preroki v ovčjih oblačilih so, kateri vam pravijo in terdijo, de so kristjani, pa Bogu in njegovim svetim veri svoje pameti ne podveržejo, se svoje terme derže in tirjajo, de bi se sv. vera po okolišinah časa, po segah in razvadah svetá, po nagnjenjih in željah ljudi prenarejala in spreminjevala. — Lažnjivi preroki v ovčjih oblačilih so, kateri vas z obetanjem blagá in bogastva premotujejo in vam pravijo ¹⁶⁾: „Bodite z nami, zalezujmo in nastavljam skupej svoje zaderge, zlahtne reči bomo našli, in svoje hiše bomo z blagam napolnili; poskusite z nami svojo sre-

čo za vse nas naj bo le ena mošnja.“ — **Bodimo si vsi enaki in imejmo vse skupno.** Pa to je zvijača in nastavljena vaba; ako niste prevideni in čuječi, bote od njih ukanjeni, de bo joj, zakaj vi jim ne morete koraka deržati, moči si niso enake, za nje je vsako sredstvo dobro. Ako vi z njimi ob enim stečete, bodo oni že na verhu oblasti, časti in bogastva, ko vi še komaj teči začnete. Vi bote pri njih zmeraj prepozno prišli; tedaj: „Varujte se lažnjivih prerokov, ki k vam pridejo v ovčjih oblačilih, znotraj so pa zgrabljivi volkovi.“

(Dalje nasled.)

Neprestrašeni junak — katolišk duhoven.

(Poslovenjeno.)

Iz Tirolske Pasajerske doline se pripoveduje naslednja dogodba: Po hudih nalivih bili so hudourniki, kakor tudi poglavitni potok Paser narastli strahovito, so razderli ter odnesli vse mostove in bervi, tako, da nikakor ni bilo moč priti z ene strani doline na drugo. Potem takem je bila tudi srenja Moos v zadnjem delu doline več dni, dokler se namreč niso silne vode utekle, ločena v dve razvezani strani. Na obeh straneh divjega rabensteinskega hudournika so stali srenjski možje, da bi, kolikor je bilo mogoče, branili razserdenim valovom prestopiti svoje meje. Ropotajoče skalovje, ki ga je potok po dnu saboj dervil, in strašno plivkanje serditega hudournika je delalo tolik hruš, da se ni mogla razločiti celo nobena beseda od enega obrežja do drugega. V ti stiski prihiti neki kmetič z gorá; al zastoj je iskal starega mostu in drugih bervi, da bi šel do farne cerkve. Tarnjal in zdihoval je: Bolnik bojuje se že s smertjo, željno hrepeni po poslednjih sv. zakramentih; on ne more do gospod fajmoštra in gospod fajmošter ne k njemu; kaj bo? „Kaj bo?“ Ne vé si svetovati sam, in tudi drugi ob potoku delajoči ne. Zdaj si nekdo domisli, zapisati nevarnost in hrepenenje bolnikovo na listič papirja, zamotati ga s kamnam vred v ruto in vreči ga na uni kraj hudournika, kjer so drugi srenjčani tudi branili prestop divjim valovom. Sklenil, storil. Duhovni oče sprejme po taki poti pisano prošnjo umirajočega farmana. Gnán od težavne dolžnosti svojega poklica, ukaže neprestrašeni duhovnik prinesiti dolgo cerkveno lestvico, položiti jo — kar se je, se vé, le z veliko težavo zveršiti zamoglo — čez hrumeči potok, in potisniti naujo od vsake strani dolgo desko. Zdaj vzame verli duhovni pastir in človekoljub sv. Rešnje Telo, in prihiti do šibke gugajoče bervi. Tukaj se opaše sicer zavolj večji varnosti serčni gospod z dolgo vervjo; al taista bi mu bila, ako bi bil padel v divje valove in med ropotajoče skalovje, javalne rešila življenje. Korak za korakom stopa zdaj za ozdravljenje bolne duše svojega farmana goreči duhovnik naprej po lestvici, katera se je pod njim šibila in dotikovala se skoraj divjih valov, ki so se strašno pod njo penili in dervili. Že stoji na sredi lestve, na sredi vihrajočega hudournika, mamljen od šumenja valov in plašen od rožljanja po dnu dervijočega se skalovja; ko na lasu visi njegovo drago življenje. Plahote si na obrežjih stoječi farani komaj dihati upajo; vsi trepečejo skerbi za ohranjenje svojega duhovnega pastirja in skerbno derže verv, s katero je bil opasan njih vneti gospod Oče. Al bil se je zročil on varstvu Najvisjega, varstvu Njega, ki zapoveduje valovom; od Njegove vsemogočne brambe varvan je prišel srečin čez šibko nevarno berv. Navdušen od srečno prestane nevarnosti hiti zdaj goreči služabnik Gospodov — bi rekel na krilih ljubezni — do revnega umirajočega ter ga poterdi z nebeško mano za srečno popotvanje v neznano večnost. —

Kmal zatem se pričó njega bolnik umerje. Zadnji njegov pogled bil je obrnjen na zraven postelje stoječega gospod Očeta, pravega angela miru in neprestrašenega

¹²⁾ Jan. 10. 1. 2. 7—12. ¹³⁾ Iz. 40. 11. in Jan. 10. 11.

¹⁴⁾ Luk. 11. 23. ¹⁵⁾ apost. djan. 20, 28—31. ¹⁶⁾ Prip. 1, 11—24.

mašnika. — Kdo, prijatelj ali neprijatelj katoliške vere, bo odrekel občudovanje toliko velikodušni gorečnosti? In ta verli gospod bil je vneti duhovnik in fajmošter v Moosu, Janez Hofer, sorodnik slavnoznanega tirolskega brambovskega voditelja in junaka iz leta 1809. —

Rodoljub Podratitovski.

Modrijan — modrostovje.

Če prevdarja človek samega se, kmalo najde dvojno moč v sebi, eno, ki ga nagibuje k dobremu, drugo pa, ki ga sili storiti to, kar je napčno in hudo. In ako se prevdarja in preiskuje človek še bolj natanko, hitro zapazi brez posebnega truda, da je moč hudega večji od moči dobrega, tedaj da počenja človek nekako vse raji to, kar ni prav, kar je napčno, raji kakor pa to, kar je prav in dobro. Teh moči tajiti ne more nikdo, nasprotvavne in med sabo vojskovavne so v vsakaterem. Človek, rojen na zemljo, ni potemtakem več v svojem prvotnem stanu, v kakoršnjem biti je mogel v začetku, stvar srečna, in ne plen hudega, ampak dobra in v skladnem razmerju na vse strani, kakor tirja naša pamet in so spoznali modrijani že v davnej nek-dajnosti.

Vzrok te spremenitve nam naznanjajo nar stareje zgodovinske bukve, in te so sveto pismo stare zaveze. Tu bemo, ter zvemo, da je prvi človek prelomil zapoved, v raju od Boga mu dano, s tem prostovoljno se od Boga odločil, odločen pa od Boga ko vira vsega razsvitljenja, vse moči, otamnel na umu, na volji pa opesal in oslabil. Dogodek ta ne nasprotuje pameti naši, temveč kaže svitlo neizrečeno srečo človeka v zvezi z Bogom, pa tudi njega nesrečo nezmerno v ločitvi, v odpadu od Boga. Verin, poniziv in podučev kristjan, kakor vse verske resnice, tako tudi ta dogodek nedvomljivo veruje, in le milovati mora njih, ki zametujejo v dozdevni svoji modrosti sveto pismo in z njim začetek človeka ter prvotno osodo njegovo.

Sanjarije teh ljudi delajo jih prav podobne žabi v znani basni. Od vsih strani se vidijo in čutijo omejene, in se vender repenčijo, napihujejo in trudijo, dognati to, do dna priti temu, kar je neomejeniga, in kar toraj um in pamet človekovo neskončno presega, in tako se zgodi, da razpočijo poslednjič modrijani taki ko žaba v mlaki, *) kisi je, napihovaje se, domisljevala, da bo velika ko vol, to je: njih dela z veliko bistrumnostjo pričete in speljevane, pa zasledovavši reči in razmere, ki so zunaj mej pameti človeške, so pena, kakor tudi skušnja uči, pena so mijlina, **) ki se pisano in sprelepo leskeče v zraku, kmalo pa razpoči in zgine. Kakor Atenčani, ki so ko malikovavci molili sicer mnogo bogov, vender pa tudi oltar imeli posvečen „Bogu neznanemu“: „Ignoto Deo“, čutivši neko pomankljivost v zadevi bogočastja; tako čutijo tudi modrijani novejših in zdanjih časov nekaj v sebi, kar jih spominja nekega bitja, ki je visoko nad stvaritvijo in vzrok vse stvaritve, pa kakor ostali so Atenčani, ki so zaverгли pojasnjenje in razodenje Pavlovo v oziru na „neznanega Boga“, v zmoti in tamoti malikovavski, tako tavajo tudi ti modrijani v duhovni tamoti in žalostnih motah zato, ker za tem, kar v sebi čutijo, sicer sledé, ali brez Njega, ki je to

čutje vanje vložil, in vnel v sercu človeškem to dozdevo. On, ki je „Alfa“ in „Omega“, začetek in konec; On, ki je čustvo omenjeno vložil, in dozdetje to vnel v človeku; On, ki se je čedalje bolj razodeval, ter ob času v to odločenem čutje in dozdevo serca človeškega po svojem včlovečenem Sinu razjasnil, in pa svitlo razjasnil in pot resnice za zmeraj odkazal; On, Večni, Vsigamogočni in Neskončni, katerega prav za prav ravno ti modrijani ko zasledovavci in preiskovavci resnice nekako išejo, *) On sam je zaveržen od njih, in ker tako vira resnice ne poznajo in spoznati nočejo, zato je pa tudi njih modrovanje nezmerna zmeta, je neresnično, lažljivo in goljufivo, je reč brez jedra, brez veljave, je mijlina pena, ki se leskeče v zraku, pa predenj se nadjaš, počí, zgine, in je ni več. Nespametneži! resnice išejo, in zametvajo ravno to resnico med tem, ko je išejo! **)

*) Nar večkrat pa so modrijani bogotajci le hudovoljni in meseni sleparji, ki vedó boljši kakor nar zvestejši verniki, kaj je res in kaj ne. — tajé pa resnico zato, ker Božja nezmerna svetost, lepota in pravica njih želodčku, njih ostudnosti in temi ni po volji. Mnogi so v svojih sanjarijah le dotlej stanoviti, dokler jim samopridnost njih ciganska plajška na drug veter ne obrne. To prav jasno priča bogotajec Vanini (gl. Philosophie der Relig. v. S. v. Storchenau I. zv. str. 50 id.) Tega bogotajca je prijatelj, nekaki Aleksander, nagovoril, naj mu odkrito pové vse vzroke, zakaj de je k bogotajcam zakernil, ter mu toži, de se kar ne more prepričati v prid bogotajstva, in če bolj prepričanja iše za bogotajstvo, bolj ga pogreša. Vanini mu na to odgovori: „Vzroke ti rad povém, tode prepričanje! to je prehudo tirjanje. . . . Mi bogotajci si ne lomimo veliko glave. De ti na tihim rečem: ako pri nas na to pride, kako misel si izvoliti, je prvo in poslednje vprašanje: Je li prijetna? se prilizuje natornim nagojenjem? Ako je to: že je naš sklep storjen. Naj pamet zoper to vpíje, kolikor ji je drago; se bo že nazadnje podala.“ — Vanini pa je le dotlej tih misel bil, dokler so njegovi samopridnosti služile; pred sodniki je hinavec kar gladko tajil vse zmeta, s kterimi je mladost zapeljeval; na vprašanje, kaj de zastran Boga misli, je pobral slamnato bilko s tla ter je na glas klical: „Ta-le bilčica mi veva terdití, de je Bog.“

**) Kako smešne in zaničljive brezbožni bogotajci sami sebe delajo, prav živo dokazuje ta-le povest iz Storchenau-oviga vériniga modroslovstva: Van der Gräven, holaški tergovec, je prvi imel na prodaj umetno izdelano uro v pristanišu kitajskiga mesta Kvang-Ceon-a. Prebivavci se niso nikoli mogli načuditi té se nikoli ne videne umetnosti. Eden se je čudil rednemu vertenju kazavcovimu, ki je ure in minute tako resnično naznanoval; drugi premilimu lepoglasju ubranih urinih zvončkov; ta spet v malim pred oči stavljenimu teku solca, mesca in drugih stalnic; še drugi, kako de je ura celo kakor prerokinja in kaže na veliko let naprej merkajenja nebeskih luc. „To ti mora biti učenost, izurjenost, modrost, to ti je um, ki je kaj taciga na dan spravlil!“ tako so si mislili vsi, kteri so po svoji natorni pameti sodili.

Oglasi se pa nekdo s prav moško in modro merdo in jame moževati tako-le: „Zdi se mi, možje, de vi prav zanesljivo sklepate iz popolnamosti tega dela na učenost in spretnost njegoviga mojstra. Je mar res tako jasna reč, de mora umetno delo ravno iz umetnih rok priti? Vi ste bedaki; vraže, ki ste jih pasli od mladih nog, vam um slepijo. Jest, jest hom odkril resnico. K temu me žene usmiljenje, ki ga imam z vami, ne-umneži, in pa moj znotranji ljudoljubni nagon. Delo, ki se mu tolikanj čudite, se je brez mojstrske roke po naključji samo izcimilo. Naključek je nar manjši drobce in prahke vzdignil, naključek jih je v mnogoterih podobah in certah skupaj spravlil; naključek jih zvezane derži; in naključek. . . .“ Tukaj se Jutrovec kar na ene usta temu nemodrimu modrovanju zakrohota, in ubogi modrijan mora umolkni.

Neki prebrisan mlajši Konfuciev pa je rekel: „Ta je pa lepa, ta! Tu imamo tedaj dete brez očeta; pisanca brez jajca; sadico brez semena. Ne takó, predragi! uterjena je resnica: Nič ne naredi nič; kjer ni nagibljaja ni nagibljenja; kjer ni delavca ni izdelka itd.“

Dosti je kitajskiga prepira! obernimo se k reči. Ne vpraša se za urarja; ampak za Stvarnika, za Boga. Vesoljni svet je vse kaj drugačna in nezmerno bolj umetna ura, ki se je ravno tako malo sama brez večniga, vsigamogočniga Stvarnika naredila, kakor Van der Gräben-ova. Zabavljivi sméh priprostiga kitajskiga ljudstva in kratki jedernati govor njih učenika osramotuje vse lažjive modrijane; zakaj dvomiti nad Božjim bitjem, ali pa v resnici misliti, de se zamore ura sama od sebe

*) Taki modrijanje so si dostikrat sami seboj v nar večim nasprotji. Hobbes, razvpit anglež, je ljudi slepil, kako terdno je prepričan, de ni nikakoršniga in nobeniga duha. Torej je tajil tudi razloček med dušo in telesam in tudi Stvarnika duš in telés. Pri vsim tem se je pa vender duhov tako bal, de si že s sivimi lasmi starec ni upal sam v sobi ležati, ako ni bilo koga zraven njega.

**) Beseda mило, t. j., žajfa, izhaja iz besede miti, mijem, od tod umivati ali umijati. Ta beseda je tako enaka s predlogam, mило, a. o., de je dostikrat prav neprijetno zavolj razločka; menimo torej, naj bi se mило, kadar pomeni žajfo ali sapun, pisalo mijlo, to je bolj pravno, kakor mijlo, kar nekteri pišejo in se ne da opravičiti. Vred.

Priprost pa verin človek je potemtakem na boljsem ko posvetni modrijan, on je v posestvi resnice, vé natanko, kdo da je vsvaril svet in vse, kar je, on vé tudi vir, vzrok spačenosti nature človeške, ko pa modrijani, pred katerimi se uklanja svet neumni, v motah in zmotah tiče. Otamnjenje uma in oslabiljenje volje, spačenost nature človeške je toraj sad nepokoršine v raju, je sad ločitve človeške od Boga, ter kriva, da zajde človek na pota neprave, zapeljive in pogubljive.

Človek je otamnjenega uma in oslabiljene volje, kakor je toraj od mladega k dobremu ali napčnemu napeljevan, kakoršno bilo je njegovo podučevanje v otroškem in mladostnem času v resnicah kersanskih, kakor že je obdelovana njegova нравstvena stran, kamor mérijo bolj dušni nagibi njegovi, kakoršni so izgledi, kakoršna je družba, kakoršno njegovo likanje in izobraževanje, in spet kakor se človek posluži milosti od zgoraj, tako je tudi v manji ali večji nevarnosti, zaiti od prave poti na pot, na cesto mot, pregreh in pogube.

Veliko število jih je po širokem daljnem svetu, ki ne hodijo po pravi poti, ki se dajo zmotiti otamnjenemu umu in zapeljati volji oslabiljeni, ki so ali brezvestno odgojeni, ali pa poznej pohujšani, ter sužnji svoje spačene nature. Med njimi so visokoučeni in spet priprosti in neučeni, so v gosposki, pa tudi v kmečki suknji, so ljudje vsakega stanu in zeló zeló nevarni njim, ki zajdejo nepopačeni, pa brez skušnje med njé, primorani med njimi ali pa še celó pod njimi živeti. Skušnja vsakdanja je tega priča. Verin gre od doma marsikteri dijak na vseučilise, in nazaj jo primaha nevernik; verin se vsede mladeneč k mizi pisarski, ali omahljiv postaja pri nji čedalje bolj v verskem prepričanju; tudi nekteri v kmečki suknji posnemati hoče nejevernika v suknji gosposki, ali pa pride dvomljivec iz ptujega nazaj. „Moliti“, tako je modroval neki mogočin kmet, ki je bil svoje dni precej dalje po svetu, „moliti in dežja prositi je neumno, nespametno, saj pri tem Bog nič nima, to oblaki storé, ne pa Bog, pridejo taki oblaki, dežuje; če nasprotni, je pa suhó, ali že molíš ali ne“. Takó in enako je modroval ta siromak, ter si s tem še dové kaj vse domišljeval. Drušine slabe in brezbožne, hudobni prijatli, lahkomisljeno pečanje s krivoverci in Judi in ravno takošno poslušanje, psovanja in zasmehovanja svetih reči, vse to omotilo je reveža in pripomoglo, da zmagala je njegova napčna stran, da se je znosila v njem moč hudega nad močjo dobrega, ter ga odvernila od poti resnice, ga obropala nar zdatniši tolažbe, nar slajših upov in ga zamotala, revnega modrijana kmečkega, ter ga vergla v žalostne verske dvome. Taki in tem enaki pripétljeji, verh njih pa še posebno zapeljive bukve in krivi nauki motijo in slepé tudi dijake in druge izobražene mlaji ljudi, ter jih zemetavajo v nejevéro in brezbožnost, in silijo s to kugo čedalje bolj v ljudstvo in narod.

To kugo, to je, nejevéro, brezbožnost podpéra in pase hudo nagnjenje, ki roji v človeku; jo redi želja, brez strahu temu nagnjenju streči, jo podpera in redi omahljiva bolj v napčno nagibavna volja, in pred vsem drugim napuh in iz njega izvirajoča slepota duha. Napuh pa ne podpera samo nejevere, temveč je njen oča, njen roditelj. Napuha pijan bil je Lucifer, pijani napuha bili so tovarši njegovi, in ločili so se zato vsi slepi od Boga v svojo nejenljivo nesrečo na véčno. V željah prevzetnih in prederznih: Bog postati, odpadel je prvi človek od svojega Stvarnika in je bil na tem, se pogubiti na véčno, in napuh je spet, ki še zméraj tudi dandanašnji človeka slepi in od Boga odvrača, da bi ga pogubil vekomaj. Napuha bolj ali manj navzétí, iskali

so posvetni modrijani resnice, in je še ísejo, pa je niso našli in je po ti poti našli ne bojo; njih spisi, njih slovstvene dela spríčujejo odpad od Boga, toraj odpad, ločitev tudi od vira resnice, in so tako pravi mot in zmót oglas. Njih mnenja, njih dokazovanja in réki, s slavokrikom in radostjo sprejeti, se hitro pozabijo, ker neverjetni, kakor so, pripravni niso za djansko življenje. Kakor vése prikazuje se sicer modrije take, zdaj tú zdaj tam, motijo ljudi nekoliko časa, da se nekterim silo od njih bleši; pa tudi kakor vése zopet zibnejo. Da si je pa temu tako, in posamesne take napčne, neprave zasledvanja resnice pozabljivosti propadajo, je vender nasproti tudi spet gotovo, da njih duh ne pogine, da zapušajo ravno one za sabo trojno moč, ki široko okoli prav živo kali in poganja. Trojna ta moč je: prederznost, s katero se zametvajo Božje reči; bujenje napuha ter poterdovanje v napuhu, kateri višjega kaj od človeške pameti ne spozná, in pa veljava, katero imajo neverni pisatelji taki pred svetom. Je pa li trojna ta moč pač opravičena? Se sme li kdo, opert na njo, in prevzet od njé, ji podvreči, od pravega Boga odpasti, edino pot do resnice prederzno zapustiti in zavreči, s tem pa ostati prostovoljno v motah in zmotah, ter skregati se v lastno in bližnjega nezmerno škodo z zdravo pametjo svojo? (Konec nasled.)

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Gosp. Anton Brodnik, stoljni kaplan v Senklavzi v Ljubljani, se je podal v karmeliski red v Gradec.

Iz Ljubljane. Zvezdice (zveličavne resnice, ki nam pot popolnamosti proti nebesam kažejo z navadnimi molitvami) so nove lične bukvice, ki jih je spisal gospod J. B., kaplan v Račji, in so ravnokar prišle na svitlo. Ne toliko zavolj molitev, kakoršnih bukev imamo že na kupe, temveč zavolj res prav koristno in pripravno sestavljenih sto zvezdic, ki se utegne dan za dnevam ena v premislik odločiti, so te bukvice gorkiga priporočevanja vredne, ker one bi zamogle vsakimu dosti pomagati k spoznanju in dušni oliki samiga sebe.

Z Gorenskega, mesca listopada. — Ni ga menda kraja na Slovenskem, ki bi ne imel doma al v svoji bližnji sosesčini kake cerkve ali kapelice, posvečene preblazeni nebeski Materi Marii, h kateri v raznih potrebah hodi pomoči prosit stiskani Adamov rod. In da pobožno slovensko ljudstvo zlasti take svete hiše rado obdaruje, rado zaljša, imamo dokazov več ko obilno. Tudi Selška dolina ima v Zaliloški fari, pičlo uro nad Zelezniki, na sterhi pečini postavljeno mično kapelico Marijno, pri kateri je že marsikdo dosegel pripomoč po njeni visoki predprošnji. Veckrat je bila ta kapelica poslednje leta popravljená in zaljšana. Bivši v. č. g. gospod fajmóster L. Mravle so jo dali pred leti s ploščami lično pokriti ter postaviti pred vhod na dva stebra naslonjeno predstrešje, ki nadomestuje lepo, in zlasti o slabem vremenu romarjem prav dobro služi. — Prejšnji v. č. g. Oče, slavnoznani domorodec Lovre Pintar, so kapelico posebno osnažili, ker so zunaj na spodnji steni nad vhomom dali na novo zmalati že vso okrušeno in zabeljeno Marijno podobo, in pod njo dogodbo o pričetku Božje poti in kapelice. Tudi ostalo zidovje zunaj in znotraj cerkvice je bilo prevlečeno o taisti priliki z raznimi primernimi barvami. Enako je kapelica pod skerbim vodstvom tega gospoda in vnetega častivca Marije Device prejela zraven novih mašnih obiek tudi mičin svetilnik ali luster. — Lepo pa nadaljujejo tudi sedanji v. č. g. fajmóster in znani detomil Anton Pintar pričeto delo svojih sprednikov. Prenoviti so dali popolnoma že to jesen edini altareček v kapelici z dvema ob stranskih stenah pripetima tablama; kupili so tudi lepo novo svetilnico (lampo), tako da ima ta sveti hramček zdaj res prav ljubeznjivo podobo in je ves pripraven, buditi v dušah obiskovavcev goreče prošnje in zaup do najboljši

po naključji narediti: je enako neumno in brez glave. In ta večni Stvarnik je neskončno moder, nezmerno svet in pravičen, ki vse hudo sovraži in kaznuje, vse dobro ljubi in plačuje, in nič noče vediti od republike ateistov, materialistov, freigeisterjev itd.

Matere revnega človeštva. V nekako zahvalo za doveršeno delo je bila 12. pr. m. (18. nedeljo po Binkuštih) v ti kapelici slovesna Božja služba, kar se sicer godi ob nedeljah le enkrat v leti, prvo nedeljo po veliki noči. Drugač pa razun ojetre zime skoraj ne mine teden, da bi se kaka sv. maša tu ne služila. —

Ker že ravno o Marijni romarski cerkvi govorim, naj omenim pri ti priliki še več sto let stare pripovedi, katera pa še slovi vedno kot ustno izročilo med našimi gorjanci, in je v neposredni zvezi z romarsko cerkevjo Marije Device na sv. Višarjah. Pravijo namreč, da je želela Mati Božja verh našega Ratitovca češena biti. Ker se pa ljudstvo za njeno slavljenje na tem mestu ni hotlo vneti, je blažena Gospa rekla: „Zdaj pa bom šla tako dalječ, da boste Kranjci s kervavimi žulji za menoj hodili“. „In od tistih dob“ pravi ustno izročilo, „se je pričela Božja pot na Višarjah.“ — Povem, kakor sem slišal. — Z Bogam!

Rodoljub Podratitovski.

Iz Loke, 3. listop. V nedeljo popoldne, v predpraznik vernih duš, smo pokopali moža, kteriga zgubo ne le red kapucinski, ampak tudi po vsi tukajšnji okolici duhovšina in ljudstvo sploh bitko obžaljuje. — Če je pregovor resničn, de vsak človek svoje sovražnike ima: — se tukej po izjemi reči mora, de ranjki O. Gregor Hvala je bil od vsih, ki so ga poznali, občno ljubljn in spoštovan, kakor je tudi zdaj sploh obžalovan.

Rojen 15. grudna 1806 na Šentviški gori, je stopil v samostan l. 1829, in je l. 1835 novo mašo pel. — Pri nas v Loki je bival celih 17 let, — veči del tega časa je bil za gvardjana, čigar modrimu vodstvu še posebno ta hvala gre, de pod njim je lepo prijazno in bratovsko porazumljenje med samostanam in drugo duhovšino, ki se je žalibog prej večkrat pogrešalo, v popolni verhani meri vladalo — in tudi še zdaj zmeraj vlada pod blagim njegovim naslednikom, enako ljubljenim in občespoštovanim gvardjanam O. Ambrozijem, ki nam ga Bog še dolgo ohrani! —

Ranjki O. Gregor je bil v resnici pravi redovnik, natančin in zvest v spolnovanji svojih dolžnost, desravno v družbi vesel in prijazen, dobro vedeč de čednost ni v čmerin in pušobnim zaderžanji. — vender pa v zatajevanji samiga sebe uterjen junak. Opomnim naj le, na priliko, kako je v hudi zimi, ko je živiga mraza vse škripalo, takorekoč bós v samih sandalijah v spovednici po več ur zapored sedel. Bil je namreč spovednik neutruđen. Skor dan na dan je spovedoval — veči del po veliko ur, in si je zategadel zlasti v postu in adventu gostokrat potrebniiga spanja pritergoval. Še o vlaškim Porejunkeljnu — že ves bolehen — si ni pokoja privošil, je še čez polnoč spovedoval — na to komej eno uro na terdi dilji zadremal (taka namreč je bila postelja njegova), in koj potem zopet do poldne skor nepretergama bil v spovednici. — Enako poterpežljiv je bil v dolgi bolezni; — „naj bo, kar Bog hoče“ to je bila vsa pritožba njegova v grozovinskih bolečinah.

Tacih in veliko družih enacih blagih lastnost in lepih del keršan-ke ljubezni so iz življenja ranjčiga naš p. č. gospod dekan omenili v pridigi pri pogrebu, kteriga je razun redovnih — še družih 13 duhovnov in okoli 5000 družih ljudi počastilo. Neštevilno solznih oči je pričevalo, kako ljubljn je bil ranjki, kteriga ime „Hvala“ se vredno strinja z njegovim zares vse hvale vrednim življenjem, kakor so p. č. g. pridigar med drugim omenili. — Naj mu sveti večna luč! —l.

Iz Kranja, 3. listop. * Ravno pridem iz Loke, kjer sim bil po opravitih in sim naletel slovesnost, začetek ondotne čitavnice.

Ob šestih zvečer so gosp. fajmošter Primož Remic do 18 zbranih udov nove čitavnice v lepim ogovoru opomnili na lepi namen novega društva. Namen ni, in ne sme noben drugi biti, kakor ta, da se dobri, katoliški slovenski in nemški časniki med izobraženo ljudstvo spravijo,

da se pametni mlajši in stareji možje vedó kam zateči, kjer se s pametnim pomenkovanjem in petjem pošteni pesem razvedrujejo, in si tudi vmes napravi kaka pametna in pripušena igra ali veselica. Zaperto ostane to društvo — pravijo na dalje gosp. fajmošter, vsakim nespametnim veselicam, tudi plesu. (Ples bi mogle po naši misli vse čitavnice opustiti, in imele bi veliko več veljave in spoštovanja. Vr.)

Predsednik je bil izvoljen gosp. Detelja, posestnik grajsine Erenauske, namestnik njegov, vodja glavne šole gosp. Nace Eržen, denarničar, ako se prav spomnim, gosp. Kalan, in tajnik gosp. Sadar. Po volitvi so pevci z izverstnimi glasovi zapeli cesarsko pesem: „Bog ohrani“, in po ti pesmi so udje še enkrat namen svoj ponovili: „da vse to le začenjajo, kakor dobri katoličani in zvesti Avstrijanci brez vsih stranskih namenov, in hočejo vselej raji precej čitavnici konec storiti, kakor le kolikaj odstopiti od začetniga nje namena. Potem so se po široki zborni sobi kaj lepo razlegale mnogotere slovenske pesmi. To petje je pričalo, da je lepo čveteroglasno petje v Loki zlo v časti, in da se v petji učeni gospodje učeniki ondotne glavne šole zlo prizadevajo, da bi se soglasno petje med ljudi perpravilo. Tudi gerla njih so se kazale čiste.

Udov je bilo pričujočih le 18, veliko jih pa ni bilo zraven, kteri so se pred podpisali; tode bo jih še prav veliko pristopilo, kakor pravijo.

Če vsaka čitavnica pri tem zgoraj naznanjenim namenu ostane, se je nikomur nič ni bati, temuč le vstanovijo naj se povsod.

Pri nas v Kranji je za branje slabo skerbljeno. Kazino ima nekaj časnikov; en iztis „Novic“, pa ne „Danice“, ne „Glasnika“, ne „Volk-freunda“, kakor slišimo. Veliko se pač zvozi in znosi bukev iz neke drugotne „Leihbiblioteke“, ktere nemške bukve napčnega zapopadka morajo pomagati krajnsko mladino kaziti — čuda da starši pripusté; — dobriga branja je pa malo. Saj še človek ne smé dobrih katoliških bukev v nektre družine prinesti, mu jih ne beró. Dobro bi bilo torej, ko bi se kako društvo zedinilo v branje prav koristnih in že zdavnej zaželenih časnikov, morebiti tudi kakih dobrih bukev (periodische Zeitschriften), ktere bi se potem med družine pripravile, in to bi pomoglo k pravi in resnični olici.

Tako društvo, ako bi bilo sklenjeno s petjem in s pametnimi veselicami, se ve de tudi brez plesú, kakor v Loki, bi kmalo veliko društvenikov privabilo, in bi bilo posebno našim olike željnim mladencem in gospodam v korist, in ne bilo bi se jim treba drugod potikati, kjer ni pravega veselja, in kjer kraj njih vreden ni. Serce bi se pri izverstnim in soglasnim petji plemenito oblačilo, um bi se pri branji podučljivih časnikov in pogovorih z modrimi možmi razjasnoval, in duh bi cvetlične poti perve mladosti ne zgrešil. Tudi marsikaj duhovšine iz bližnje okolice bi pristopilo. V taki čedni in olikani, za dobro vneti družbi se človek pač veliko dobriga nauči.

Iz Krašnje. — Tukaj v naši okolici je bilo v kratkem času več križevih potov blagoslovljenih, tako na priliko v Blogovici, v Krašnji, in ravnokar tudi Podgoró, ali v Zlatem polju. Fara Zlatopoljska: podfara: je pičlo uro od dunajske ceste med Berdom in Krašnjo sred hribovja, ki se vzdiguje proti vshodu više in više, nad Blogovcom in št. Ožbaldom ima že bolj podobe gore ko hriba, in zeló se lesoviti tukajšnji dol od doline Puhinske loči. Bilo je Zlato polje kdaj nekoliko pod Krašnjo, nekoliko in sicer veči del pa pod Dob, o času Jožefa pa je povzdignjeno v podfaro, postalo samosvojno. Léga te fare ni posebno prijetna, malo le je ravnega najti, in da si tudi hoja po vaséh, ako je človek enkrat pri cerkvi, ni ravno težavna, bilo bi vender življenje, brez upanja boljšega kaj dobiti, v takih krajih za duhovne neka zastavica, ktera bi se težko z zadovoljnostjo rešila. Tukaj, v Zlatem polju, ali Podgoró, kakor

ljudje navadno pravijo, je bil tedaj blagoslovljen nov križev pot, in sicer 26. vinotoka, ali v nedeljo po posvečevanju vseh cerkvá po visokočastitem očetu Bernardinu, iz frančiškanskega samostana Kamniškega. Sušlo se nas je pet duhovnov sosedov, ki smo v družbi z domačim gospod očetom po zmožnosti s svojo nazočnostjo k povzdigi slovesnosti pripomogli. Spremljevale službeno očeta Bernardina pri njegovem svetim opravilu. Ako pristavimo, da se je blagoslovljevanje prav pristojno, med lepim, soglasnim petjem in vpricho obilne množice ljudi godilo, smo s tem zelo vse omenili, kar je navadno pri takih prilikah tudi drugod viditi in slišati. Kar pa ni vselej in povsod, to je cerkev, po svoji znotranji opravi, skorda kar vsa popolnoma prenovljena. „Ecce, nova fecit omnia“, „glej, vse je prenovil“, te besede izustili smo tako rekoč nehoté, stopivši čez prag v cerkev. In res: stari veliki oltar in tamota okrog njega in pred njim, očem zelo škodljiva, umakniti svitlobi prijazni sta se mogla oba, svitlobi, ki jo dvoje predelanih oken daje, in v kateri leskeče se zdaj lep, lično izdelan nov oltar; prižnica, podobna bolj kadí ko léci, in nizko stoječa na stebri zadosti neočitnem, je sicer še zmiraj na starem kraju, pa vzdignjena, prosta brez podporne in nova, prav okusne podobe; stranska dva oltarja, silno revna, in eden s podobami, da je bilo joj, sta odstranjena, ter ju nadomestujeta dva nova, velikemu enako lepega, ličnega dela; spovednica, na moški strani, nekoliko proč od stranskega oltarja, je nova in okincana s podobo Marije Magdalene v lepi pozlačeni spletenjavi kakor z vencem nad sabo; in križev pot, čedno izdelan s pozlačenimi okviri, res prav krahkočasnega pogleda, nadomestuje starega in revnega na vse strani. Vse te novo napravljene reči pa povzdigujejo sneznobelo prebéleno cerkvico tako, da se v njo stopivšemu kakor zala in krasna nevesta Gospodova naproti smehlja. Prenovljenje v té cerkvi, kakor tudi nov iz broná vlit in čez in čez pozlačen križ sredi pokopališa, nova oltarna oprava, nov mašni plajš in vse prenovljeno, lepo kerstno posodje, vse to kaže in spričuje pa tudi, da ni rok križem deržal častiti gospod oče Alojzi Pehare; temveč če se prevdarijo posebne zapreke, ki jih razlagati tukaj ne gre, ki pa omenjeni početbi niso bile ravno posebno ugodne, se mora reči, da se je zgodilo po imenovanem gospodu v Zlatem polju v Božjo čast, v lepšanje veže Božje in v spodbudo kersánsko cerkvenega duha, ki se že zdaj veselo med farmani razodevati začinja, veliko, veliko, toraj hvala in slava takemu gospodu!

Oltarji in križev pot so delo vse hvale vredno in sicer delo znanega podobarja v Kranju.

Iz Zagreba. 3. listopada. Premila „Danica!“ sprejmi me tudi Ti v versto svojih dopisnikov in ne zaverzi glasov z domoljubne Hervatke, iz ktere boš zanjaprej dostikrat kako novico dobila *).

O domoljubnosti in blagostanju milih bratov Hervatov, mi mende ni treba obširno pisati, povsod, kamorkoli se človek okrene, vidi žive dokaze njih nevtrudljivo marljive delavnosti in skerbi za Boga, cesarja in domovino. Skerb za Božjo reč ti kažejo prelepo vravnane in čedne tukajšnje cerkve, skerb in štovanje do milega cesarja izgledni red in točno spolnovanje Njegovih zapoved, in končno, skerb za domovino prepričaš se povsod v našem mestu; kamorkoli se podaš.

Naj večji pozornosti je vredna zagrebška stoljna cerkev. Že nje črni stolp ti oznanuje, dragi čitatelj, da je on dalje nazaj našim sprednikom, ko nas revežev, naših očetov, starih očetov, dedov, prededov in predprededov še niso poznale nesreče in žalosti, ko morebiti še sledú ni bilo o naših sedanjih imenih — že takrat je tadanjim živčim oholo kazal pravo našo domovino in jih vabil z mo-

gočnim glasom k daritvi neomadežanega Jagnjeta. Prisedši v ta veliki in prekrasni tempelj, ne veš, kam bi oči obrnil, bi li mikavne reči na ti ali na uui strani pregledoval, bi li se v to ali uno kapelico podal — kratko, napade te nekaka domišljija, ktera ti serce gine, naj je še tako neobčutljivo. Solze so mi v očeh igrale, vidši neko saboto popoldan tukajšnje bogoslovce ponižno s povzdignjenimi rokami klečé pred podobo Matere Božje moliti in pobožno peti.

Velika svečanost, pač vredna, da jo očitno javim, bila je v nedeljo, 2. t. m., zvečer na grobju ali pokopališu sv. Jurja. Kakor je povsod lepa navada, da v tem času pobožni ljudje kincajo grobe svojih umerlih, prizigajo na nje lučice v spomin vednoživečih dušic, je tudi tu ta šega v najlepšem redu. Opomnim naj samo eniga, na katerim vidiš podobo strašnega leva, ki bil je osobito okincan, in se je pri njem terlo sto in sto gledavcov. Stali so pri njem 4 pravoslovci z golimi sabljami, drugi so popevali žalostne pesmi v spomin ranjnim počivajočim globoko pod okincanim gričkom. Ti gomili je izročeno tistih 12 mladenčev, kateri so leta 1845, napadeni od Madjarov, na tergu sv. Marka v Zagrebu smert storili.

Pretekli mesec se je pri nas nekaj zelo žalostnega pripetilo. Štirje kartáci igrajo pozno v noč v neki sobici. Nankrat enemu izmed tih denarji zginejo, katerih nikakor najti ne more. Sklenjeno je bilo, da bo vsak čisto natanko preiskan, ker denarji ne morejo v pričo štirih oseb zginiti. Pri šlačenju suknje nekega krajaškega pomagača padejo novci, v veselje lastniku in v grozo tatu, na tla. Berzo ga tovariši, ne gledé na prijateljstvo, primejo, da bi ga sodbi izročili. Ali zanikarnez jim nekako uide v svoje stanovanje, hitro nabiti samokres popade in se — vstrelí; ker je pa vse le v naglici ravnal, se k sreči le v stran zadene. Zdj nesrečnik strašne bolečine v bolnišnici terpi in vpíje neprenesljivih muk. Igravci! zopet imate izgled: nesrečen nasledek igre, ktera se nikdar nič dobrega ni obrodila. —

Te dni sem bil šel pogledat v tukajšnju judovsko shodnico (sinagogo), češ, da vidim njih običaje in slišim njih molitve. O ti zadevi bi lahko bravcom „Zg. Danice“ mnogo povedal, pa bolje je, da sem tiho, rečem naj samó, da vernivši se iz sinagoge domú navdale so me rezne misli in izdihnil sim pri durih: Pomiluj jih gospod, saj ne vedó kaj delajo! —

L. Tomšič.

V Gorici je slovenska čitavnica postavno vstanovljena in se je imela perve dni t. m. pričeti: „Končni in poglavitni namen našega društva je: Narodna omika,“ pravi nizanilo. „Čitavnica bo nekako narodno ognjišče, od kodar se bo po naravni in postavni poti širila dušna gorkota, blaga gorkota slovenskonarodne vednosti in zavednosti po hribih in dolinah slovenskih ob Soči in Ipavi. Sicer pa vse za Vero, Cesarja in Domovino!“ V začasnim odboru so gg.: And. Winkler (c. kr. urad. in dež. odbornik) predsednik, Viktor Milharčić (c. kr. uradn.) podpredsednik, Andr. Jeglič (dež. rač.) tajnik, Jož. Furlani (duh.) denarničar, Ferd. Zörer (c. kr. sod. svet.) odbornik, Ant. Toman (c. kr. učit.) odbornik, Andr. Marušić (učit. verstva na c. kr. gimn.) odbornik.

Razgled po kersánském svetu.

Ljubeznjivost sv. Očeta Pija XI. popisujejo mil. Paderbornski škof in pravijo v svojim pastirskim listu: „Malo ljudi je, de bi nekoliko svoje ljubeznjivosti in prijetnosti videzno ne zgubljali, čim večkrat jih človek blizo vidi, in kolikor bolj pogosto ž njimi govori. To je žalosten pridavek človeške nepopolnamosti tistih, ki jih bližej spoznavamo. Pij IX. pa so izmed redkih odobrotenih bitij, katerih podoba se zmiraj bolj priljubljuje, kolikor bolj pogosto, kolikor bližej in kolikor delj jih kdo gleda; in kolikor koli ljudi sim poznal svoje dni, nisim nikoli nobeniga vidil, de bi se jim v tem mogel primerjati. Zmiraj ravno tisto pri-

*) Vselej dobro došlo! — Prosimo za zamero, da smo mogli v zadregi spis nekoliko okrajšati. Vred.

jazno, jasno, nebeško oko, iz kteriga žari zgolj življenje in lepota, kolikor koli krati človek z njimi govori; zmiraj ravno tista dobrota in ponižnost, in ob enim ravno tista dostojnost in visokost, de človek ne vé, ali bi v njih bolj očeta ljubil, ali namestnika Kristusoviga častil. Tudi na njih zunanjim sim spazil malo spremenjenja, ali pa nič ne. Mnogoteri papežu in Cerkví sovražni listi, de bi občinstvo slepili, so nam že delj časa veliko kremljali o njih bolehnosti in bližnji smerti; ali bodi ga Bog zahvaljen, akoravno so že silo stari, imajo vendar podobo telesne in dušne čvrstosti in zdravja, in z lahkoto opravljajo težavne dela svojiga poklica. Ko so v god Kristu-oviga vnebohoda, kakor vsako leto ta dan, s stolnice v Lateranu dajali apostolski blagoslov mestu in vesoljnemu svetu, je bil njih glas tako prijetno doneč, tako poln, množico kacic 50,000 ljudi tako presegajoč, de so marsikteri tujei, pervikrat tukaj sv. Očeta vidivši, sklicali: „To vender ne more biti glas nmirajočiga!“ Mnogoteri papeži in Cerkví sovražni listi nam svoj pot trobijo, kako de je rimsko ljudstvo neprijazno rimskemu papežu in svetni vladi papeški, tode kjerkoli se sv. Oče pokažejo rimskemu ljudstvu, razodeva ljudstvo tako navdušeno ljubezen do njih, in tako silno radovanje in veselje kaže, de nisim še nikoli kaj taciga vidil, kakor je bila slavovitna pot sv. Očeta ob imenovanim vnebohodnim prazniku do cerkve v Lateranu in nazaj. In to se godi, akoravno tujodeželske pokotne družbe in odbori, plačevani od sovražnih rovarskih vlad, noč in dan v mraku nato rižejo, de bi misli rimskiga ljudstva okisali, in sv. Očetu serca njih podložnih odvernili.“

Sej je s sveto vero in katoliškim duhovstvom sploh taka. Ako bi vse to ne bilo Božje delo, kdaj že bi bili brezbožni jeziki vse serca od sv. Cerkve in njeniga duhovstva odvernili — nekaj z neotesanim in nar bolj divjim preklinjanjem, nekaj pa s tako tenko predenim in hsičjim napadanjem, de dostikrat v podobi naj prijaznišiga govora ali pisanja nar bolj steklene zobe vsajajo v telo svoje lastne matere.

V mali Azii je 6 katoliških patriarhov z velikim številam škofov: 1. Latinski patriarh v Jeruzalemu in 17 vikših škofov in škofov; 2. maroniški patriarh v Libanu 8 škofov in vikših škofov; 3. maroniški patriarh v Bzomaru in 11 vikših škofov in škofov; 4. melkiški patriarh, greškiga obreda, zdaj v Jeruzalemu, z 9 vik. šk. in šk.; 5. sirski patriarh v Alepi z 8 vik. šk. in šk.; 6. kaldejski patriarh v Mosul-u z 8 vik. šk. in šk. Letá kaldejska patriarhija šteje do 30,000 duš. Ta mala, vstajoča cerkev obsega le samo nestorjane, ki so se proti koncu uniga stoletja k pravi veri spreobrnili. Njih obredni jezik je kaldejsina. Narod je tako ubožen, de svojih cerkvenih bukev še ni mogel dati natisniti, ter jih ima v rokopisu. Kakor maroniti, imajo le en sam duhevni red, sv. Antona. Krivoverskih nestorjanov je še kacic 200,000. (W. S.-Bl.)

Jabelka in lesnika.

Kako strašni trinogi brez usmiljenja, brez serca, brez človeškiga čutila so freimavrarji, tale dogodba kaže, ki jo zamoremo le ob kratkim posneti. Mladi Robert S. je lansko leto v G. na Hanoveranskim med freimavrarje prisegel in se s tem odpovedal „katoliškemu jarmu,“ kakor je menil. Zboli pa njegov prijatelj Avgust, že dolgo poprej v ravno tem nesrečnim društvu, in Robert mu laže, de še ni nevarno in ga razvedruje, kakor le more, in res se bolnik razjasni, kadar ga vidi. Čez nekaj časa pa se Avgust vtopi v toliko žalost, de se z ničimur več ne da utolažiti. Vest ga peče. Katoliškiga duhovna prosi. Bolj ko mu Robert to misel iz glave izbija, bolj nepokojin in obupan leži na postelji in zmiraj prosi, de naj mu pripelje duhovna. Robert to gorečo željo uboziga bolnika po dušnim tolažilom naznani freimavrarjem. Ti grozovitneži pa, de ne bi bolniku njegovo

poslednjo vošilo spolnili, so še Roberta oprezovali, kadar ga je obiskoval, in so obupljivo prošnjo bolnikovo po katoliškim duhovnu zmiraj s praznim upanjem odbijali. Strah in britkost bolnikova je bila čezdalje večí. Kakor oderven je uperl oči v vrata vseej, kadar so se odperle, in zakričavši se je od njih obrnil, ko je vidil, de se njegovo hrepenenje ne spolni. Robertu je serce pokalo, ko je mogel svojiga prijatla v tolikih dušnih stiskah gledati, in rekel je pričujočim: naj bi se mu njegova želja le spolnila, de se reši težkiga dušniga terpljenja. Neki v freimavrarstvu rojen in v njim ukožen siv starec pa se je zaderl, de se to ne sme zgoditi, „ako bi tudi vpitje in mili stok umirajočiga pretreslo velikanske zidove katoliških Božjih hiš, ker to se ne strinja z načeli freimavrarstva.“ Te besede, z merzlo določnostjo izrečene, so Robertu vso dušo pretresle. Akoravno je bil sicer veternejak, se mu je vender neslišano in strašno zdelo, de se v njegovim skrivnim društvu še umirajočimu sila dela, — sila, ki ga v neizrečeni britkosti obupnosti žertvuje. Avgust je izdihnil svojo dušo med žalostnim krikom, ki bi mogel kamen omečiti. Robert pa se globoko zamisli, — očitno in neprestrašeno prestopi nazaj v katoliško Cerkev, — tode v kratkim času je bil zginil izmed človestva — po kakim potu? to dáje veliko govoriti. — Hinavci in krivoverci govorijo od „jarma“ in „nasilstva“ katoliške Cerkve, ki je vender sama milost in dobrota. Učijo naj se rajši iz tacih dogodb, v kolike strašne kleše in železne okove freimavrarstvo in sploh greh človeka spravi. Po pravici se mora reči, de mračno, zakotno in trinostko freimavrarstvo je prav živa podoba pekla na tem svetu. (Po W. Fr. v. C.) —

Droblinica.

Bogat grajsak, ki je pa precej kosmato živel, reče v neki drušini pričujočimu duhovnu: „Kaj ne, gospod duhovni, de je kdo le pošten človek, se že v nebesa pride?“ Duhoven mu na to odgovori: „Ravno poprej sim šel mem Vaše pristave in sim ondi zagledal svinjo, ki se je vsa po blatu valjala, kolikor je dolga in široka. Kajne, gospod baron to svinjo, — gotovo nar bolj pošteno žival na svetu! — bote potlej v svojo sobo vzéli?“ — Kaj poštalenca! ne kradem ne, — ubil nisim nikogar. — Ljudi tudi pri miru pustim; ne vem, zakaj bi taki pošten človek ne šel v nebesa? S takimi tacami se marsikdo hinavskoumiva, ki se pa zavolj svojiga nečistiga življenja ravno tako malo v nebesa prilče, kakor njegovi pujsi za svatovsko mizo.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. G. Fr. Bostijančič, duh. pom. v Komendi, je dobil privoljenje, za pol leta v pokoj se podati. Umerl je čast. o. Gregorij Hvala, vikarij v kapucinskim samostanu v škofji Loki, 31. vinotoka.

Pogovori z gg. dopisovarci.

G. L. T. v Z.: Vaša želja se bo spolnila in je že vse vrvneno; poprašajte na pošti. — G. J. G. v K.: Vsi iztisi Zg. Dan. so naročeni za posled. kvare, in 2 gold. 80 kr. je še ostalo in se prihrani za prihodnje leto. — Sl. čit. G.: Oboje naročeno in pri Nov. Vam prihranjeno še 50 kr. za prihodnje leto. — G. A. L.: Hvala za spis, ki pride prihodnjic na versto; tudi v drugi zadevi bomo skusili kaj storiti. — G. F.: Jako i verlo! — G. V.: Smo prav hvaležni! — G. J.: Fr. v Cel.: Zastran listov smo bili unkrat založn. naznanili; upamo, de je zdaj v redu. — G. J. M.: Ste nam bili prav vstregli, in prosimo večkrat Vaše izurjenec roke. To veljá tudi več drugim gg. dopis. — G. S. v Šm.: Ravno kar prejeli in bode se vverstilo. — G. G.: Vašo dobrovoljno gorečnost bomo radi napregli.